

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobce: **S. A. H.**, zastoupený Mgr. Bc. Filipem Schmidtem, LL.M., advokátem se sídlem Helénská 1799/4, Praha 2, proti žalované: **Policie ČR, Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy, Odbor cizinecké policie, oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort**, se sídlem Křižíkova 12, Praha 8, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 11. 2015, č. j. 1 A 88/2015 – 15,

t a k t o :

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 11. 2015, č. j. 1 A 88/201 – 15, a rozhodnutí Policie České republiky, Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy, odboru cizinecké policie ze dne 2. 10. 2015, č. j. KRPA-361214-41/ČJ-2015-000022, **se zruší** a věc **se vrátí** žalované k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o žalobě.
- III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Odměna advokáta Mgr. et Bc. Filipa Schmidta, LL.M., **se určuje** částkou 4.114 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 27. 11. 2015, č. j. 1 A 88/2015 – 15, zamítl žalobu, jíž se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení rozhodnutí Policie ČR, Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy, Odbor cizinecké policie, oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort (dále jen „Policie ČR“) ze dne 2. 10. 2015, č. j. KRPA-361214-41/ČJ-2015-000022, kterým rozhodla podle ust. § 124 odst. 3 zák. č. 326/1999 Sb., ve znění

pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), o prodloužení doby zajištění stěžovatele za účelem správního vyhoštění o 30 dnů. V odůvodnění rozsudku městský soud uvedl, že úkolem správních soudů v řízení o žalobě proti rozhodnutí o prodloužení doby zajištění je zhodnotit postup správního orgánu a přezkoumat, zda uvážení správního orgánu nevybočuje ze zákonem stanovených mezí, má oporu ve zjištěném skutkovém stavu a není svévolné. Ze správního spisu je zřejmé, že Policie ČR vynakládala dostatečné úsilí k realizaci správního vyhoštění stěžovatele, přičemž nastala překážka na straně Zastupitelského úřadu Turecka v Praze, jehož součinnost byla k provedení vyhoštění nezbytná, pro kterou byla Policie ČR nucena přistoupit k prodloužení zajištění stěžovatele. Z tohoto postupu nelze v žádném případě dovodit, že stěžovatelovo vyhoštění nebude realizovatelné. Napadené rozhodnutí z hlediska jeho odůvodnění vyhovuje požadavkům vysloveným v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 10. 2011, č. j. 1 As 90/2011 - 79, neboť Policie ČR napadené rozhodnutí řádně odůvodnila, a to mimo jiné s ohledem na výčet předpokládaných úkonů potřebných k realizaci vyhoštění a s uvedením odhadu jejich časové náročnosti a zohlednění složitosti případu výkonu správního vyhoštění. Při rozhodování o prodloužení zajištění stěžovatele rovněž zvažovala, zda by na místo zajištění nepřicházelo v úvahu uložení zvláštních opatření za účelem vycestování podle ust. § 123b zákona o pobytu cizinců a dospěla k závěru, že mírnější opatření by byla z hlediska jednání stěžovatele zjevně nedostatečná. Pokud jde o stěžovatelem namítanou nemožnost vycestování z důvodu naplnění předpokladů daných ust. § 179 odst. 1 a 2 zákona o pobytu cizinců, městský soud uvedl, že citované ustanovení není z hlediska náležitě zjištěného skutkového stavu podstatné v řízení o zajištění cizince či jeho prodloužení, ale spadá ještě do řízení o správním vyhoštění, jež výše zmíněné řízení časově předchází. Podle ust. § 120a zákona o pobytu cizinců si je v rámci rozhodování o správním vyhoštění podle ust. § 119 a 120 citovaného zákona Policie ČR povinna vyžádat závazné stanovisko ministerstva vnitra, zda vycestování cizince je možné. Toto stanovisko je úkonem předběžné povahy, který náleží mezi obligatorní podkladové materiály, které je Policie ČR povinna si opatřit před vydáním rozhodnutí o správním vyhoštění cizince. V případě řízení o správním vyhoštění je na ministerstvu vnitra, aby posoudilo, kterou zemi lze považovat za bezpečnou a kterou nikoliv a vychází přitom z aktuální situace v zemi původu, která by mohla nasvědčovat překážkám vycestování podle ust. § 179 zákona o pobytu cizinců. Vzhledem k tomu, že v projednávané věci není předmětem přezkumu rozhodnutí o správním vyhoštění, nýbrž rozhodnutí o prodloužení zajištění, městský soud vyhodnotil uvedené žalobní námitky jako nedůvodné. Jako nedůvodnou shledal městský soud i stěžovatelovu námitku, že byl nezákonně zbaven svobody, neboť v jeho případě neexistuje reálný předpoklad, že může být do své země původu skutečně přemístěn. Realizovatelnost správního vyhoštění je nutno posuzovat především s ohledem na pravomocné rozhodnutí o správním vyhoštění, které je v souladu s ust. § 124 zákona o pobytu cizinců důvodem, pro který byl stěžovatel zajištěn. Vzhledem k obsahu spisového materiálu městský soud konstatoval, že rozhodnutí Policie ČR vycházelo ze zjištěného skutkového stavu, který je doložen ve správním spise a z něhož vyplývá, že v daném případě postupovala při realizaci vyhoštění stěžovatele v souladu s právními předpisy a bez zbytečných průtahů.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v ust. § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Nepřezkoumatelnost rozsudku spatřuje v tom, že ačkoliv městský soud měl přezkoumávat druhé správní rozhodnutí ve věci

pokračování

prodloužení zajištění, jeho závěry nejsou ve vztahu k tomuto rozhodnutí vůbec dostatečně individualizované. Městský soud rekapituluje hlavně důvody zajištění podle ust. § 124 zákona o pobytu cizinců a následně pouze ve velice obecné míře reaguje na žalobní námítky, aniž by v rozsudku byla úvaha, proč bylo v jeho případě nutné prodloužit dobu zajištění o dalších třicet dnů. Argumenty Policie ČR o nedostatku možné součinnosti tureckého zastupitelského úřadu sloužily k odůvodnění přecházejícího rozhodnutí o prodloužení zajištění. Navíc v napadeném rozsudku městský soud nijak nehodnotil skutečnost, že rozhodnutí o prodloužení zajištění bylo zřejmě vydáno několik dní poté, co Policie ČR rozhodla prvním rozhodnutím o prodloužení. Podle stěžovatele by ale pak musela platit překážka věci rozhodnuté, neboť není možné, aby vedle sebe existovala dvě rozhodnutí o prodloužení doby zajištění. Stěžovatel dále uvedl, že byl zajištěn za účelem správního vyhoštění i přes to, že ze všech zjištění vyplynulo, že se do Iráku vrátit nechce a že utekl ze země původu z důvodu probíhajících bojů mezi tzv. Islámským státem a provládními skupinami. Stěžovatel rovněž namítal nepřezkoumatelnost a nezákonnost napadeného rozhodnutí o prodloužení doby zajištění podle ust. § 124 odst. 3 zákona o pobytu cizinců, neboť není reálný předpoklad jeho skutečného vyhoštění do Iráku. Upozorňoval na to, že jeho vyhoštění není možné s ohledem na ust. § 179 zákona o pobytu cizinců ve spojení s čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (č. 208/1993 Sb.). Jeho zajištění je tak v rozporu se zákonem a čl. 5 odst. 1 písm. f) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.; dále jen „Úmluva“). V Iráku mu hrozí pronásledování a nebezpečí vážné újmy. Policie ČR tyto skutečnosti dostatečně nezhodnotila a nevycházela z dostatečně zjištěného skutkového stavu. Není-li vyhoštění realizovatelné, pak je zajištění v rozporu s čl. 5 odst. 1 písm. f) Úmluvy i s čl. 15 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008, o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (dále jen „návrátová směrnice“). Oba předpisy pro zákonnost zajištění předpokládají, že probíhá řízení o správním vyhoštění a toto je realizovatelné. Městský soud však dospěl k závěru, že povinnost zabývat se případnými překážkami vycestování je podstatou řízení o správním vyhoštění, které časově předchází zajištění cizince. Policie ČR při rozhodování v takovém řízení musí vycházet ze závazného stanoviska ministerstva vnitra, zda je vycestování cizince podle ust. § 179 zákona o pobytu cizinců možné. Podle názoru městského soudu nebylo úkolem Policie ČR ani soudního přezkumu přehodnocovat závazné stanovisko ministerstva vnitra k vycestování stěžovatele. Právě tento závěr městského soudu však jako nesprávný označil Nejvyšší správní soud v předchozí judikatuře, např. v rozsudku ze dne 20. 1. 2016, č. j. 1 Azs 275/2015 - 27. Povinnost správního orgánu zabývat se v rozhodnutí o zajištění i případnými překážkami vyhoštění spočívajícími v hrozící vážné újmě cizince dovodil Nejvyšší správní soud také v rozsudku ze dne 18. 11. 2015, č. j. 5 Azs 236/2015 - 34. V daném případě se rovněž jednalo o stěžovatele z Iráku, který tvrdil nemožnost vyhoštění s ohledem na aktuální nebezpečí vážné újmy a pronásledování. Stěžovatel připustil, že nepožádal v sedmidenní lhůtě o udělení mezinárodní ochrany. Nicméně podání takové žádosti není nutnou podmínkou k tomu, aby správní orgán měl povinnost zohlednit realizovatelnost vyhoštění a s tím spojené zajištění ve vztahu k čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Uprchlíkem se osoba stává, pokud opustí zemi původu a má odůvodněný strach z pronásledování z taxativně vyjmenovaných důvodů, nikoli až přiznáním tohoto statusu hostujícím státem. Stěžovatel nebyl s to pochopit (z důvodu nedostatku informací a absence právní pomoci), že pokud nepožádá o udělení mezinárodní

ochrany, bude vyhoštěn. Stěžovatel přišel do Evropy hledat ochranu a není zřejmé, zda by v zemích, kterými prošel, došlo k registraci jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany. V každém případě však bylo ze zjištěných skutkových okolností zcela zřejmé, že se do státu původu vrátit nemůže a nechce, a to z důvodu hrozby smrti a mučení. Ačkoliv tedy formálně nepodal žádost o udělení mezinárodní ochrany, nepochybně představuje osobu, na kterou dopadá zásada *non-refoulement*. Městský soud při přezkumu napadeného správního rozhodnutí nic z výše uvedeného nezhodnotil. Vycházel pouze z vyjádření Policie ČR, že se snaží stěžovatele vyhostit a jaké k tomu učinila kroky. Takový závěr městského soudu se však míjí s podstatou žalobních námitek. Proto je napadený rozsudek nepřezkoumatelný a alternativně nezákonný pro nesprávné posouzení právní otázky. Ze shora uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek městského soudu zrušil a současně zrušil i napadené rozhodnutí Policie ČR o prodloužení doby zajištění.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom neshledal vady uvedené v odstavci 4, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Skutkově i právně totožnou věcí se Nejvyšší správní soud zabýval v řízení vedeném pod sp. zn. 5 Azs 7/2016, kdy kasační stížnost podal stejný stěžovatel, a předmětem přezkumu bylo v pořadí první rozhodnutí Policie ČR o prodloužení doby zajištění stěžovatele za účelem správního vyhoštění. V rozsudku ze dne 25. 2. 2016, č. j. 5 Azs 7/2016 – 22, Nejvyšší správní soud uvedl:

Podmínkami, které musí být splněny, aby správní orgán mohl rozhodnout o zajištění cizince, se zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v již zmiňovaném usnesení ze dne 23. 11. 2011, čj. 7 As 79/2010 – 150, publ. pod č. 2524/2012 Sb. NSS, podle něhož má „správní orgán [...] povinnost zabývat se v řízení o zajištění cizince podle § 124, § 124b nebo § 129 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, možnými překážkami správního vyhoštění, vycestování nebo předání tohoto cizince podle mezinárodní smlouvy v případech, kdy jsou mu tyto překážky v době rozhodování o zajištění známy nebo v řízení vyšly najevo. V takové situaci je povinen možné překážky před rozhodnutím o zajištění cizince předběžně posoudit a učinit si úsudek o tom, zda je správní vyhoštění, vycestování nebo předání cizince alespoň potenciálně možné. [...] O zajištění cizince nelze rozhodnout, pokud zákonný účel omezení osobní svobody cizince nebude pravděpodobně možné uskutečnit. Správní orgán je naopak povinen v takovém případě cizince neprodleně propustit na svobodu“.

Na uvedené usnesení navázal Nejvyšší správní soud v již rovněž uváděném rozsudku ze dne 17. 12. 2015, č. j. 5 Azs 236/2015 - 34, www.nssoud.cz, v němž ve vztahu ke konkrétnímu případu zajištění za účelem správního vyhoštění do Iráku žalovanému vytkl zejména skutečnost, že se „alespoň předběžně nijak nevypořádal s možnou překážkou realizace vyhoštění (vycestování) stěžovatele ve smyslu § 179 odst. 2 písm. c) zákona o pobytu cizinců, tj. zda stěžovateli nehrozí vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu. Vypořádání této otázky nevyplyvá ani z kontextu napadeného rozhodnutí. Skutečnost, že v Iráku je válečný a nepřehledný stav přitom žalovanému v době rozhodování nepochybně známa byla, což ostatně vyplývá i z obsahu jeho rozhodnutí, jak výše uvedeno. [...] Nejvyšší správní soud si je přitom

pokračování

vědome toho, že časový prostor pro řízení o zajištění cizince je velmi omezený, přičemž bude jen stěží možné, aby správní orgán, který rozhoduje o zajištění cizince, vyhledával a hodnotil informace o možných překážkách vyhoštění stejně jako správní orgán rozhodující o samotném vyhoštění cizince, resp. správní orgán vydávající závazné stanovisko o dané otázce v rámci řízení o správním vyhoštění. Přesto nelze na tuto povinnost, jak byla rozvedena výše citovaným usnesením rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu, zcela rezignovat. V projednávané věci měl žalovaný k dispozici alespoň základní údaje sdělené stěžovatelem o důvodech, pro které opustil Mosul, odešel do Bagdádu a následně do Evropy, přesto se jimi v napadeném rozhodnutí nijak nezabýval“. Tyto závěry potvrdil Nejvyšší správní soud rovněž v rozsudku ze dne 20. 1. 2016, č. j. 1 Azs 275/2015 – 27, www.nssoud.cz, vydaném rovněž v případě zajištění za účelem správního vyhoštění do Iráku, který se navíc s nyní posuzovanou věcí shoduje i v tom, že předmětem soudního přezkumu bylo rovněž až rozhodnutí o prodloužení doby zajištění vydané až po té, co bylo rozhodnuto o správním vyhoštění daného cizince a tedy existovalo i závazné stanovisko ministerstva o možnosti jeho vyhoštění do Iráku.

Závěry vyplývající z dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu je tedy třeba uplatnit i v nyní posuzovaném případě. Stěžovatel především uvedl, že pochází z města Mosul a z Iráku vycestoval z důvodu války. Zároveň je obecně známou skutečností, že město Mosul stále ovládá tzv. Islámský stát a že mj. právě v této části Iráku probíhá ozbrojený konflikt mezi tzv. Islámským státem, vládními silami podporovanými leteckými údery mezinárodní koalice a dalšími ozbrojenými skupinami. Bylo tedy na žalovaném, aby se alespoň předběžně vypořádal s možnou překážkou realizace vyhoštění (vycestování) stěžovatele ve smyslu § 179 odst. 1 a 2 písm. a), b) a c) zákona o pobytu cizinců, tj. zda stěžovateli v zemi původu nebrozí skutečné nebezpečí vážné újmy spočívající v uložení nebo vykonání trestu smrti (včetně popravy, resp. zabití ze strany nestátních původců takové vážné újmy), dále v mučení nebo nelidském či ponižujícím zacházení nebo trestání, a konečně též ve vážném ohrožení života nebo lidské důstojnosti (tělesné integrity) z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu.

Vypořádání těchto otázek ovšem nevyplývá z napadeného rozhodnutí o prodloužení doby zajištění, ani z průvodního rozhodnutí žalovaného o zajištění stěžovatele ani ze závazného stanoviska ministerstva, na které žalovaný bez jakéhokoli komentáře toliko odkázal. Ministerstvo založilo předmětné závazné stanovisko na tvrzení, že vyhodnotilo výpověď stěžovatele na základě informací, které jsou mu známy z úřední činnosti, aniž by upřesnilo, o jaké informace známé mu z úřední činnosti se mělo jednat. Jak ovšem judikoval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 6. 1. 2015, č. j. 8 Azs 110/2014 - 53, www.nssoud.cz, povinností ministerstva bylo „uvést, o které konkrétní skutečnosti se jedná a ze které jeho konkrétní úřední činnosti či postupu jsou mu tyto skutečnosti známy (blíže viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 4. 2011, č. j. 1 As 33/2011 – 58, č. 2312/2011 Sb. NSS, odst. 20 a násl.). Právě informace o tom, ze které konkrétní úřední činnosti či postupu správní orgán zná takové skutečnosti, resp. odkud se o nich dozvěděl, umožňují účastníku řízení zpochybnit jejich obsah a navrhnout důkazy k prokázání svých odlišných tvrzení (viz tamtéž)“.

Takové údaje o zdrojích, z nichž ministerstvo čerpalo informace o zemi původu stěžovatele, ale závazné stanovisko neobsahovalo a taktéž neobsahovalo ani žádné konkrétní údaje, z nichž by bylo možné dovodit, že stěžovateli nebrozí v případě vyhoštění do země původu skutečné nebezpečí výše zmiňovaných případů vážné újmy.

Ministerstvo v této souvislosti v závazném stanovisku pouze uvedlo, že se stěžovateli „nepodařilo prokázat, že by právě jemu v případě návratu do vlasti hrozilo vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, neboť v takové situaci by využil svého práva na podání žádosti o mezinárodní ochranu v kterémkoliv z členských států EU, přes které do ČR přicestoval, případně v ČR jako takové, což ale neučinil, přestože mu v tom nebránily žádné závažné objektivní překážky. Naopak se pouze vědomě nelegálně nacházel a pohyboval po území ČR, přičemž jeho cílovou zemí byl jiný členský stát EU, konkrétně Finsko, a lze tak pochybovat o pravdivosti jím tvrzeňých obav z návratu. V případě následného podání žádosti o mezinárodní ochranu ze strany jmenovaného na území ČR bude samozřejmě tato přezkoumána v rámci standardního řízení ve smyslu zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v platném znění. Případné vycestování účastníka řízení pak po posouzení skutečností sdělených jmenovaným nepředstavuje ani rozpor s mezinárodními závazky České republiky“.

Ani žalovaný, ani ministerstvo se tedy nijak nezabývali tvrzeními stěžovatele, že uprchl z Iráku z důvodu války a že pochází z města Mosul, jež je ovládáno Islámským státem. Nejvyšší správní soud přitom považuje za zcela nepřipadnou argumentaci ministerstva, které jako jediný důvod pro svůj závěr o neexistenci skutečného nebezpečí vážné újmy uvedlo, že stěžovatel nepožádal o mezinárodní ochranu, aniž by se jakkoli zabývalo aktuální situací v místě bydliště stěžovatele v zemi původu, případně možností vnitřního přesídlení stěžovatele na jiné místo, které by ovšem muselo mj. skýtat dostatečné záruky k tomu, že zde stěžovatel nebude vystaven skutečnému nebezpečí vážné újmy ve shora uvedeném smyslu. Takovýto přístup je dle Nejvyššího správního soudu nepřijatelný, neboť neumožňuje posouzení, zda v případě navrácení stěžovatele do země původu nedojde k porušení principu non-refoulement.

Za zcela nepřipadný zdejší soud považuje rovněž poukaz ministerstva na možnost standardního přezkoumání žádosti stěžovatele v řízení o mezinárodní ochraně. V této souvislosti lze poukázat zejména na již rovněž zmiňovaný rozsudek ze dne 6. 1. 2015, č. j. 8 Azs 110/2014 - 53, v němž Nejvyšší správní soud judikoval, že „[j]akkoliv mohou být obavy stěžovatele z návratu do země původu posouzeny i v řízení o mezinárodní ochraně, jedná se o dvě samostatná a na sobě nezávislá řízení, která sledují odlišné cíle, přičemž řízení o mezinárodní ochraně nemusí být vůbec zahájeno. Děje se tak pouze k žádosti cizince. I v případě, že jsou paralelně vedena obě řízení, musí rozhodnutí o správním vyhoštění obstát samo o sobě, musí obsahovat řádné odůvodnění a musí být doloženo dostatečnými podklady ve spisu. Správní orgán nemůže rezignovat na řádné zjištění skutkového stavu s tím, že obdobné otázky budou řešeny „až“ v řízení o mezinárodní ochraně, ale musí posoudit podmínky, které mu ukládá § 120a ve spojení s § 179 zákona o pobytu cizinců“.

Z uvedeného rovněž vyplývá, že obzvláště za situace, kdy stěžovatel nepodal žádost o mezinárodní ochranu, musí být možné překážky vycestování posouzeny stejně důkladně, jako by tomu bylo v řízení o mezinárodní ochraně, neboť důvody znemožňující vycestování uvedené v § 179 zákona o pobytu cizinců odpovídají důvodům pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu (srov. výše uvedený rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2015, č. j. 5 Azs 236/2015 - 34) a právě v případech, kdy stěžovatel nepodal žádost o mezinárodní ochranu, představuje takové posouzení jedinou zárukou, že nedojde k porušení principu non-refoulement (zakotveného mj. v čl. 3 Úmluvy, resp. čl. 4 a 19 Listiny základních

pokračování

práv Evropské unie a v čl. 5 návratové směrnice), který má absolutní povahu a stanoví státům povinnost nenavrátit cizince na území státu, ve kterém mu brozí trest smrti (poprava), mučení, nebo jiné nelidské či ponižující zacházení nebo trestání (srov. např. rozsudky velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 15. 11. 1996, Chahal proti Spojenému království a ze dne 28. 2. 2008, Saadi proti Itálii či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 6. 2007, č. j. 9 Azs 23/2007 - 64, publikovaný pod č. 1336/2007 Sb. NSS), včetně případů, kdy je taková újma způsobena všeobecným nerozlišujícím násilím panujícím v zemi, do níž má být cizinec navrácen (srov. např. rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ze dne 11. 1. 2007, Salah Sheekh proti Nizozemsku, ze dne 17. 7. 2008, NA proti Spojenému království a ze dne 28. 6. 2011, Sufi a Elmi proti Spojenému království, nebo rozsudek velkého senátu Soudního dvora EU ze dne 17. 2. 2009 ve věci C-465/07 Elgafaji).

Nejvyšší správní soud dále podotýká, že žalovaný nedal stěžovateli v posuzovaném případě ani dostatečný prostor k tomu, aby své obavy z návratu do země původu vyjádřil, a poté, co stěžovatel dle protokolu o podání vysvětlení ze dne 6. 9. 2015 zmínil skutečnosti, které by potenciálně mohly být relevantní z hlediska § 179 zákona o pobytu cizinců, žalovaný stěžovateli nepoložil žádné doplňující otázky, na základě nichž by mohl vyhodnotit, zda jsou stěžovatelovy obavy důvodné a věrohodné. Žalovaný naopak na tvrzení stěžovatele nijak nereagoval, a nedostal tak ani své povinnosti řádně zjistit skutkový stav za účelem posouzení, zda je vyhoštění stěžovatele alespoň potenciálně možné. Z takto nedostatečně zjištěného skutkového stavu ovšem následně vycházelo v řízení o správním vyhoštění i ministerstvo, které tentýž den vydalo předmětné závazné stanovisko.

Nejvyšší správní soud má tedy za to, že i přesto, že v době vydání žalobou napadeného rozhodnutí o prodloužení doby zajištění, již bylo pravomocně rozhodnuto o správním vyhoštění stěžovatele, které stěžovatel nenapadl, obdobně jako původní rozhodnutí o zajištění, žalobou, nelze v případě takto zásadních deficitů z hlediska procesních záruk (ve smyslu mj. čl. 13 Úmluvy) respektování principu non-refoulement odkázat ani v rozhodnutí týkajícím se zajištění za účelem správního vyhoštění na zcela bezobsažné stanovisko ministerstva, jímž byl žalovaný přímo vázán pouze v řízení o správním vyhoštění. V takovýchto případech, kdy se žalovaný nemůže opřít o příslušné závazné stanovisko, tak zůstává nadále povinností žalovaného zabývat se i v řízení o prodloužení zajištění posouzením, zda je vyhoštění stěžovatele z hlediska dodržení principu non-refoulement alespoň potenciálně možné. Této povinnosti ovšem žalovaný nedostal, a jeho rozhodnutí je tak ve vztahu k uvedené otázce nepřezkoumatelné.

Nejvyšší správní soud se tedy v daném případě neztotožňuje ani se závěry městského soudu, který z právní moci rozhodnutí o správním vyhoštění a skutečnosti, že nebylo napadeno samostatnou žalobou, bez dalšího vyvodil, že správní vyhoštění je v daném případě alespoň potenciálně možné. S tímto postupem ovšem nelze souhlasit za situace, kdy v předchozím (byť pravomocně skončeném) řízení o správním vyhoštění nebyla otázka dodržení principu non-refoulement z materiálního hlediska vůbec řešena.

Nejvyšší správní soud proto na základě uvedených důvodů dospěl k závěru, že rozhodnutí žalovaného je v uvedené otázce nepřezkoumatelné a pro tuto důvodně vytýkanou vadu měl již městský soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušit.

Nejvyšší správní soud v dané věci neshledal důvod pro odchýlení se od právního názoru vysloveného v citovaném rozsudku. Proto napadený rozsudek městského soudu podle ust. § 110 odst. 1 věta první před středníkem s. ř. s. zrušil. S ohledem na důvody zrušení napadeného rozsudku Nejvyšší správní soud podle ust. § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. zrušil i napadené správní rozhodnutí a podle ust. § 78 odst. 4 ve spojení s § 120 s. ř. s. věc vrátil Policii ČR k dalšímu řízení, v němž je Policie ČR podle odst. 5 citovaného ustanovení vázána právním názorem vysloveným v tomto rozsudku Nejvyšším správním soudem.

Ve věci rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje kasační soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, neboť neshledal důvody pro jeho nařízení.

Protože Nejvyšší správní soud zrušil kromě napadeného rozsudku i rozhodnutí Policie ČR, v souladu s ust. § 110 odst. 3 s. ř. s. rozhodl o náhradě nákladů za řízení o žalobě i o kasační stížnosti.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Protože stěžovatel měl v řízení o kasační stížnosti i v řízení o žalobě úspěch, má právo na náhradu nákladů těchto řízení. Ze soudního spisu ovšem nevyplývá, že by stěžovateli v řízení o kasační stížnosti nebo v řízení před městským soudem jakékoliv důvodně vynaložené náklady vznikly.

Stěžovateli byl pro řízení ustanoven zástupcem advokát Mgr. Bc. Filip Schmidt, LL.M., a podle ust. § 35 odst. 8 s. ř. s. platí v takovém případě jeho odměnu včetně hotových výdajů stát. Ustanovenému zástupci stěžovatele Nejvyšší správní soud přiznal odměnu za jeden úkon právní služby (doplnění kasační stížnosti) ve výši 3.100 Kč [§ 7, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů] a náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 3 citované vyhlášky), celkem tedy 3.400 Kč. Jelikož ustanovený zástupce je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se odměna o částku odpovídající dani z přidané hodnoty, která činí 21% z částky 3.400 Kč, tj. 714 Kč. Celková částka odměny a náhrady hotových výdajů ustanoveného zástupce tak činí 4.114 Kč.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. března 2016

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu